

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**S. Augustinus, Episcopus in Africa Hipponensis, Veritatis
Evangelico-Catholicæ In Potioribus Fidei Controversiis
Testis Et Confessor, Contra Bellarminum Et Alios
Scriptores Papæos, antiquos pariter & ...**

Reiser, Anton

Francofvrti, 1678

Lib. II. cap. 1. & seqq. de origine Monachorum

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72506](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72506)

que supra Romanum Pontificem potestate prolixius fuit actum, quibus si addantur, quæ ex aliis & parallelis Augustini locis in tractatione quæstionis de regimine secularium in Ecclesia fuere producta, præsentem quoque controversiam non parum illustrare possunt. Nunc ex abundantiori illud adhuc subjungo, quod cum in hac quæstione primum meritissimo & classicum occupet locum Apostoli oraculum, quo omnem sine omni exceptione animam potestatibus sublimioribus vult subditam, præter alios interpretes Papæos Esthins ingenue fateatur, omnes veterum commentatores, tam Græcos, quam Latinos, & in specie Augustinum statuisse, Paulum hoc loco de potestate tantum seculari agere, idque & contextum sermonis, & gladii ac tributorum mentionem satis indicare. Quorsum pertinet, quod idem Doctor Augustinus in hujus oraculi explicatione generatim bene monuit: Cum constemus ex anima & corpore, quamdiu in hac vita temporalis sumus, rebus etiam temporalibus ad subsidium degende hujus vite utamur, oportet nos ex ea parte, quæ ad hanc pertinet vitam, subditos esse potestatibus, id est, hominibus res humanas cum aliquo honore administrantibus; ex illa vero parte, quæ credimus Deo, & in regnum ejus vocamur, non nos oportet esse subditos cuiquam homini, id ipsum in nobis evertere cupienti, quod Deus ad vitam æternam donare dignatus est. Et quia Bellarminus in quinta propositionis super hac controversia illustratione Christi in primis oraculum urget, quo liberos esse filios pronuntiavit, addita Augustini explicatione, placet eam huc adponere, ne quid in veritatis præjudicium docuisse videatur sanctus Pater, qui Christi verba sequentem in modum exposuit: Quod dixit, liberi sunt filii, in omni regno intelligendum est, liberos esse filios, non vassallos. Multo magis ergo liberi debent esse in regno terreno filii illius regis, sub quo sunt omnia terre regna. Atqui Bellarminus & juxta ejus doctrinam Clerici Romanenses vix se solos Dei filios dicere audebunt, exclusis fidelibus cæteris omnibus; adeoque se etiam solos dicere non possunt liberos, à que omni potestatis politicæ jugo exemptos.

Rom. 13.

Matth. 17.

LIBRI SECUNDI,

De

MONACHIS,

CAPUT PRIMUM & seqq.

De

Nomine, Naturâ, Varietate, Confirmatione, Origine
Monachorum & religiosorum.

Ante-quàm examen hujus controversiæ, utit perbreve & succinctum adgre-
diamur; quid de statu monachismi antiquorum, nominatim seculo Augustini,
statuerint antehac evangelici confessores, tempore reformationis per Lutherum
Dei organum inchoatæ, operæ pretium erit audire, qui mentem suam hac de re le-
quentibus expresserunt verbis: Augustini tempore libera erant Collegia; postea ubique
corrupta disciplina, addita sunt vota, ut tanquam excogitato carcere disciplina restitu-
retur. Non attentis jam iis, quæ Bellarminus ex Augustino opposuit, utpote quæ
suo ordine & loco responsum accipient, id nunc ea inter in primis meretur observa-
ri, quod in Harmonia Confessionis Augustinæ, quam superiori adhuc seculo An-
dreas Fabricius, Leodius edidit, non solum in genere illa responsio, quæ nomine
Imperatoris Caroli & Principum Romano-Catholicorum conscripta fuit, agnoscat,
Monasteria olim fuisse scholas literarum; Johannes quoque Cochleus, juratissimus
Augustinæ Confessionis & Evangelicorum hostis, in discussione hujus articuli, fa-
teatur, non solum olim, sed nostris adhuc temporibus, in Monasteriis, tam locupletibus,
quàm pauperibus, fuisse scholas doctrinæ; verum etiam Johannes à Daventria,
in refutatione ejusdem, etsi demonstrandum in se suscepit, non Augustini solum
tempore, sed & ante Evangelii initium fuisse religiosos, qui relictis rerum mundana-
rum vanitatis voto sese obstrinxerint, dubitanterque scripserit, incertum adhuc esse,
an omnia tempore Augustini Collegia fuerint libera, cum cerè constet, quod mox post
Apostolos solennem Monachi fecerint professionem; illud tamen in veritatis gratiam
libimet

Art. 6. ab-
ul.

fibimet ipsi contrarius addiderit: *Ante Augustinum fuisse Monachos, qui initio Ecclesiæ nascentis publicè & solenniter profiterentur Monachatum, hæc notanter subjungens: Puto, tunc turpius fuisse, professione & proposito decidere, (forfitan, decedere,) quam nunc est, votis nullam præstare fidem. Quod tempora ante Augustinum, imò ante Evangelium, ut Daventria scribit, attinet, de quibus contra Boulducum & Caramuelem, Monachismum votivum in Ecclesiâ Veteris Testamenti quærentes, in Vindiciis Evangelico-Thomisticis ex occasione actum est, illud saltem hic placet adscribere iudicium, quod Lucas Holstenius, in dissertationis proœmialis fragmento ad Codicem regularum lectori statim sub initium exhibuit, ita scribens: Frustra sunt, qui verum & perfectum Monachismum Christianismo vetustiorum faciunt, cujus in Veteri Testamento figuram magis, quam formam; præsentia potius, quam exempla reperiuntur. Anachoresis Elia, hujus & Elisei discipulorum convictus, Nazaræorum & Rechabitarum instituta, tum si quæ occurrunt alia hujus generis, videri possunt quædam quasi rudimenta gratiæ Monachos facere exordientis. Esseni quoque, quorum Ebraei meminerunt, uti & quos Philo describit, (quanquam hos Hieronymus fuisse Christianos putat,) multis, ut palam est, differentiis à Monachorum instituto discrepabant. Possent quidem & hæc aliquod sustinere examen, nisi multò tolerabiliora essent præ iis, quæ communiter in hoc argumento legi solent. Sufficiat nunc contra Daventriam ex proprio, quod nobis suppeditat, testimonio observasse, Augustini tempore ea vota, quæ hodie Cœnobitas utriusque sexus rigorosissimè solent adstringere, nondum ita obtinuisse, cum expressè ea ad nostra referat tempora, Monachis verò Augustini tempore solam professionem & propositum in genere adscribat, nullâ specificacione voti addita; neque omnino statuatur impossibile tum fuisse, ab hoc decedere proposito, sed tantum, quod cum aliquâ turpitudine fuerit conjunctum. Atqui non tangunt hæc & similia scopum vel controversiæ statum, qui inter Evangelicos & Papiſtas præcisè non est, an tempore Augustini, vel ante etiam, fuerint hic & ibi Collegia Monachorum & Monialium, separatim sub certo quodam instituto viventium, quod negare, effet, solum die mero lumen auferre; sed an eadem fuerit cœnobitarum ratio tum, quæ hodie est, & num Augustinus hanc professionem à Jure quodam divino derivaverit, vel agnoverit, esse eam instituti Apostolici, tantæque perfectionis, quanta hodie eidem communiter solet adscribi; quin &, quod hic imprimis attendendum est, an Bellarminus pro instituti hujus commendatione semper ex genuinis & indubitatis utrinque Augustini scriptis militaverit, imò, an Augustinum testem pro ratione scopi idoneum laudaverit? Certè si hæc singula rite observentur, quod par est atque iustum, multa Bellarmino auferentur arma, quæ ex Augustini panophia ad victoriam contra hæreticos obtinendam mutuo sumsisse voluit videri, id quod sequens examen ad lydiū veritatis lapidem nunc ostendet.*

Et ut in antecessum breviter aliquid dicatur de iis Augustini in laudem Monachismi contra ejus vituperatores testimoniis, quæ Bellarminus in præfatione non ita parçè citat ex variis ejus libris & tractatibus, si res æqua ponderetur lance, adparebit, ea Evangelicos non tangere, utpotè statum hunc, qualem tempore Augustini fuisse confessores Augustani agnoverunt, non ita vituperantes, ut vulgò ipsis imputatur, quique idèò tanquam omnis continentię ofores non male tentum, sed pessimè audiunt, quamvis dudum in publico suam testati innocentiam, ad quam hic quoque non indebita sit provocatio. Ad ipsam hujus controversiæ tractationem ut deveniatur, dum Augustinus illud regii vatis oraculum illustrat, quo *habitare fratres in unum* dicitur bonum & jucundum, aliaque inter ad elogium fraternæ unionis amplificandum monet, *Canticum hoc dulcissimum excitasse homines, & de secularibus fecisse Monachos*; Augustinum hic munus historici executum esse, nemo non videt, narrantem videlicet, quid occasione hujus dicti ab aliquibus factum sit, non quid ipse Spiritus sanctus, ex cujus inspiratione id profectum est, primariò intenderit, de quo interpretes consulendi. Aliàs si Monachismus indè præcipuam expectare debet laudem, quod ejus sectatores ab hoc oraculo non ritè intellecto se excitari ad hoc institutum sunt passi; laudent etiam Monachi Eunuchismum *Origenis*, qui verborum Christi de triplici Eunuchorum genere vel specie sensum adsequi impotens, virum se esse noluit, & quæ ejus fuit intentio, propter regnum cœlorum semetipsum castravit. Ut alia non minoris absurditatis facinora silentio nunc tegam, quæ Dei verbum pro fundamento visâ sunt habere; ne videlicet Monachorum pie & in bono

inter se conspirantium unitatem damnare videat, quam laudasse Davidem ex Augustino voluit Bellarminus.

de moribus Ecclief. cap. 31.

Varietatem ordinum quod attinet, verum est, quod Augustinus suo tempore duo agnoverit genera religiosorum, *unum anachoretarum, alterum cenobitarum*; sed quod ea ex instituto divino vel exemplo Apostolico duxerint Originem, nullibi dicit vel agnoscit Augustinus. Ut jam non dicam, ipsum agnoscere Bellarminum, quoad numerum non consentire Augustino ceteros Ecclesie scriptores, qui hanc tractarunt materiam, in specie *Hieronymum & Cassianum*, quia & *Isidorum* quoque, quorum hic quidem diversa Eremitarum & Anachoretarum genera constituit, ex illis autem unus tertium, alter quartum genus addidit, de quibus tamen Bellarminus judicavit, *quod non sint vera religiosorum genera, sed potius relaxationes quadam & religionum corruptiones*. Quæ ipsa diversitas ostendit, ordines hos divinam institutionem aut exemplum Apostolicum ante & pro se non habere. De ipsa Augustini regulâ, ad quam Bellarminus, sicut & ad ceteras *Dominici, Francisci &c.* provocat, non pauca essent dicenda, nisi brevitatis aliud jam imponeret. Illud sufficere potest in præsens, ex tribus regulis, quæ primo operum Tomo sub Augustini nomine exstant, ipsum quoque Bellarminum numero & ordine tertiam, reliquis duabus exclusis, Augustino adscribere, hæc cum observatione, *eam non viris, sed feminis esse datam*, & haberi, in ferie epistolarum Augustini: quæ verba etiam sua esse voluit laudatus paulò ante *Lucas Holstenius*, hanc sub nomine Augustini regulam exhibens parte tertiâ *Codicis regularum*, in quâ non nisi *regulæ ad virgines* scriptæ continentur, & quidem eo verborum tenore, quo inter epistolas legitur, contra quàm *Caracmuel* fecit, eam quasi viris inscriptam suæ *regulari Theologiæ* inferens, & commentario satis prolixo illustrans. Et quia Bellarmini hic præmissis ratio est habenda, si ejus sententiæ ab *Holstenio* adprobata nunc quidem adqueſcamus, per se cadunt, quæcumque non solum ante hoc seculum in editione operum Augustini Parisinâ *Richardus Cenomanus*, Sorbonista, in Antidotò contra *Erasmi* censuram regulæ huic subnexo, sed & non ita pridem *Carolus Moreau*, Eremita Augustinianus, in pro Augustino *Vindictis quadripartitis*, argumenta congeſserunt, ut & viris eam præscriptisse videatur regulam Augustinus, altero horum in eo etiam occupato, ut demonstraret, regulam hanc Augustini à non uno Pontificum Romanorum fuisse adprobata, quod tamen ad præsens institutum non pertinet. Adde nunc, quod *D. Dorscheus* circa hanc Augustini epistolam & regulam optimè observavit, *in ea Augustinum non sanctimoniales in universum instituisse; sed Monachas*, hoc est, *viduas aut virgines, quæ exercitationis spiritualis gratiâ in unum congressæ sint & cohabitaverint, qualis Collegii ducem & præpositam se præbuerit ipsius Augustini soror*. Ubi simul & illud monet notandum, illas *sanctimoniales vel potius Monachas habuisse licentiam de illo recedendi proposito, cum nusquam voto solenni & perpetuo innodatas dicat sanctus Pater*, alia ex eo loca subjungens parallela, quæ exemplis id comprobant.

conf. le Cointe Annal. Franciæ Ecclief. A. 536. num. 215. & seqq.

part. I. qu. 16. c. 113. in Indic. Iniqu. p. 194.

Ipsum Augustini exemplum ut etiam videamus, memorat Bellarminus ex duobus ejus sermonibus, quos *de communi vita Clericorum* scripsisse perhibetur, *quod in Episcopatu jam constitutus religionem Clericorum regularium instituerit*. Verum sunt illi sermones ex eorum numero, quos *ad Fratres in Eremita* habuisse vulgo perſuasum est, quos tamen Augustinum non agnoscere authorem, præter alios plures ipse Bellarminus *in de scriptoribus Ecclesiasticis* opere fateri est coactus. Et quamvis duos hosce velit exceptos, alios tamen neque iis parcere, per ea constat, quæ mox sub initium suarum pro Augustino Vindictiarum laudatus proximè scriptor adduxit, de eo quam maxime sollicitus, ut non solum hi duo, sed & omnes ceteri sermones Eremitici pro genuino Augustini factu agnoscantur. Adeò non indubitata sunt omnia Augustini scripta, ex quibus Bellarminum hætenus pro Monachismi instituto militasse vidimus. Sed pergendum est, atque porro videndum, quid ultra Bellarminus mercurum pro Monachismi instituto sub Augustini autoritate commendat. Ubi sicut grati acceptamus Bellarmini confessionem, quâ Augustinum quoque inter ceteros religionum monasticarum auctores agnoscit *nullam à Pontifice adprobationem regulæ legi quæſivisse, idque propterea, quod nondum extaret jus Ecclesiasticum id præcipiens*; ita dum, quæ de *Antonio* in vita ejus leguntur, quam vulgò *Athanasium* scripsisse perhibent, autoritate Augustini munire conatur, quasi & is

cum

eum aliis *Athanasio* vitam *Antonii* adscripsisset, fallitur & fallit Bellarminus. Facit quidem Augustinus loco per Bellarminum citato mentionem vitae *Antonii*, sed quod eam *Athanasius* scripserit, ne verbulo quidem indicat, sed à sola Bellarmini liberalitate in addendo id profectum est. Quamvis si id esset, quod tamen non est, minus nihilo adhuc probandum incumberet Bellarmino, vitam *Antonii* scriptam ab *Athanasio* & lectam ab Augustino esse eam, quæ hodiernum extare dicitur. Quas enim eum in finem collegit rationes Bellarminus contra *Magdeburgensium Centuriarum* scriptores, præter alios *Rivetus* in primis in *Critico* ita examinavit, ut si *Labbeus*, quod promissit, vellet præstare, & argumenta Bellarmini ab exceptionibus & instantiis *Riveti* vindicare, satis & hic inveniret, quod ageret.

Ad id, quod Bellarminus porro ex *Dionysii* Areopagitæ libro *de Hierarchiâ Ecclesiasticâ* pro exhibendâ & ostendendâ Monasticæ professionis formâ refert, addens, etiam si liber hic Augustino & aliis ante se Patribus fuerit incognitus, non ad eum multum interesse, sed *signum esse, autorem hunc non extitisse illorum tempore*; hoc breviter notandum, quod oculatissimus Sorbonista *Launojus* in bipartito *de duobus Dionysii* opere post Bellarminum inter alia observavit, *seculo Areopagitæ inauditam fuisse Monachorum diversitatem, inauditum quoque consecrationis monasticæ mysterium*, quæ duo in hujus libri capite per Bellarminum citato traduntur; imò *Auctores quarti & quinti seculi vix ita loqui*. Et quia hic sub Dionysii nomine scriptor ibidem in descriptione Onomatologiæ monasticæ ad *divinos præceptores* suos provocat, nullique præter Paulum & reliquos Apostolorum Dionysii fuerint Præceptores, indè etiam constare posse idem monet *Launojus*, suppositum esse hunc Dionysio librum, *quia Paulus ceterique Apostolorum nullibi de Monachis ita, sicut hic auctor, loquuntur, nullibi Monachos ita distinguunt; qui verò ita de variis Monachorum generibus scripserint, post Apostolorum & Dionysii hujus tempora vixisse, eo quod ipse Areopagita hunc abjudicare librum*. Idem nuper prolixissimè singulari libro ostendit *Dal-*

Part. II.
p. 211.cap. 24. 28.
& 30.

Ibid. c. 31.

lejus post operam *Launoii* hunc pseudo Dionysiastrum cum pulvillo excutiens, ubi in primis *Halloixii* Lojolitæ, acerrimi operum Areopagitæ adscriptorum propugnatoris, Areopagiticam orationem cum Paulinâ absurdissimè comparantis temeritas castigatur, ac *Ideæ* hujus in alio quamvis argumento adductum ab eo velut ex Augustino exemplum refellitur.

Post hæc ad Apostolorum nos ducit exemplum Bellarminus, quos *primos fuisse Monachos Christianos, vitamque instituisse cœnobiticam, ubi omnia essent communia, ac voto ad eam se obligasse perfectionem, quia & ab eorum exemplo religiones cepisse*, ex quarto & quinto actorum capite Augustinum docere, innuit, idque loco duplici, quæ jam intuebimur. Et primum quidem quod attinet, non negamus, adscribere Augustinum aliquod votum Apostolis, quos vocat certa quadam ratione *potentissimos*, verum non respectu illius communionis, quæ in actibus eorum commendatur, cuius nulla planè ibidem extat mentio, sed occasione illius gloriationis, quæ Petrus communi Apostolorum nomine se omnia, quæ habuerant, reliquisse, Christumque vocantem secutos esse dixit; quod per votum aliquod factum esse, quale in Monachisimi professione nunc requiritur, an Augustinus rectè scripserit, videant, qui omnia Patrum dicta satagunt defendere, in quorum numero Bellarminus quidem non est, non semel liberrimè ab Augustini & omnium aliorum Ecclesiæ Doctõrum sententia recedens, cuius in posterum quoque exempla suppeditabuntur. Quamvis autem in Bellarmini gratiam Augustino, vel potius in Augustini gratiam Bellarmino concederemus aliquam voti speciem, qua Apostoli à Christo vocati per omnium suorum, quæ habebant, ultroneam & liberrimam derelictionem se ad perpetuam pauperatatem obligatos fecisse dici possent, an ea propter Monachos propriè dictos fuisse eos dicet aliquis, vitamque instituentes cœnobiticam, quos imitari deceat, quicumque perfectam pro hujus seculi statu vitam ducere student, Deoque pro viribus placere? Multa certè intercedunt hic dissimilia, quæ aliter judicare docent, ubi singularitas instituti Apostolorum attenditur, quod quicumque prætendunt hodiè, etiam extra Monachismi statum, se & alios plurimum fallunt, idque sibi attribunt, ad quod nullam omninò vocationem ex debito possunt ostendere, de aliorum vocatione legitima & extra omne dubium posita quam maximè solliciti. Posterius Augustini testimonium, quod pro aliorum exemplo Bellarminus è sermonibus *de communi vita Clericorum* um producit, singulare non requirit examen, cum paulò ante sit

lib. 17. de
Civit. Dei,
cap. 4.

Matth. 19.

ostensum, esse hos sermones in censu eorum, de quibus ab ipsis sincerioribus inter Censores Papæ non immeritò dubitatur. Hoc tantum ex superfluo nunc placere addere, si promiscuè id adprobari debet, quod exemplo Apostolorum non attentis rerum circumstantiis à quocunque hic & nunc fieri videmus, neque eam esse rejiciendam bonorum communionem, quam Anabaptistas ad imitationem illius exempli hodiernum observare videmus, & de eà gloriari legimus.

lib. III.
contra li.
ter. Petil.
cap. 40.

Quod Augustinus, id quod ulterius objicit Bellarminus, ad Petiliani Donatistæ accusationem, quæ eum ob institutum vitæ genus Monasticum inter alia arguit, nihil respondit, ac comet ipso verum id esse falsum est, nullum planè de Origine Monachismi divinam vel instituto ejus Apostolico testimonium præbet, quia potius, si res accuratius, ut par est, ponderetur, contrarium exhibet. Si enim juris esset divini Monachismus, aut exemplum ante se haberet Apostolicum, institutionem ejus sibi quoque passus non fuisset adscribi Augustinus, quod nemo non videt, quantum momenti in hoc habeat negotio, præsertim cum Augustus hic Doctor alias non nisi ex sacris scripturis contra adversarios egerit, id quod ex laudato etiam contra Petilianum opere plus satis constat. In specie, si ad tria deveniatur vota, obedientiæ nimirum, Paupertatis & Castitatis, quæ ab Antiquis etiam observata fuisse, ex citato superius Augustini libro *de Moribus Ecclesiæ* Bellarminus ostendere conatur; neque hic inficias imus, extare ibi à sancto Patre memorata harum virtutum documenta, ab iis observata, qui religiosam ex more illius sæculi vitam sive inter Anachoretas, sive inter Cœnobitas ducere studuerunt. Sed oculatus præ aliis pluribus fuisset Bellarminus, si in Augustino eam votorum rationem vidisset & ostendere potuisset, quæ hodiè obligari solent & rigidissimè constringi, qui ad Perfectionis Christianæ statum contendere in vanum & irritum conatu laborant; si ea præter, quod semper hic ante omnia venit attendendum, in hoc Augustini testimonio, quod singulare Monachismi illo tempore florentis Elogium continet, aliquod pro his votis mandatum vel exemplum ad imitationem ex sacris literis, vel etiam, quod itidem hic non negligendum, aliquod promissum pro divino hujus rei beneplacito exhibuisset, ita ut horum votorum rei possent esse certi, se per obedientiam priori exhibitam, quam infra videbimus cœcam, per Paupertatem insuper voluntariam, quæ nihil ad necessitatem desideratur, per Castitatem quoque perpetuam, perpetuis tentationibus & gravissimis uestionibus obnoxiam, in profectiori vivere statu, Deoque magis placere, quam liberos, servos, discipulos, subditos, auditores suis Parentibus, Heris, Præceptoribus, Magistratibus, Doctoribus ex mandato Dei & corde simplici pro viribus obedientes; quam itidem Abrahamo, Isaaco, Jacobo, laudatissimis & dilectissimis Deo Patriarchis similes temporalibus Bonis per media non illegitima Deo specialiter laborum eorum benedicente adfluente, non tamen animo eisdem adhærentes, sed iisdem ad clementissimi Largitoris Dei gloriam ac proximi necessitatem ex debito utentes, Fidemque salvificam, quæ se coram Deo in hoc seculo justos esse, in altero autem & futuro beatos fore toti confidunt, verè bonis & non humanam, sed divinam traditione commendatis operibus tanquam fructibus generosis exhibentes & demonstrantes; quàm & porro conjuges pios, ita castitatem servantes conjugalem, ut quidquid in usu conjugii ex instituto non solum divino, sed & ex humanam post lapsum imbecillitate veniat inter, quod omninò non licet evitare, id tamen à cultu Dei vi Fœderis Baptismatis debito abstrahere & impedire se non sinant, certi, ea, quæcunque super adhuc sunt, quorum causâ quotidie Deo supplicia obferunt, propter Christi sufficiens meritum, quod sibi per Fidem veram adplicant, non imputatum, sed tectum, imò penitus ablatum & oblivioni commendatum iri. Nisi enim de his & singulis omninò sint indubii Votifices Papæ, non video, quæ ratione majoris præ cætero hominum statu perfectionis gloriam sibi adscribere meritò possint vel debeant.

Jam ad Bellarminum, & eo duce ad Augustinum nobis est redeundum, eaque pro Monachismi Statu testimonia, quæ Bellarminus adducit, ubi mendacia detegere & calumnias refutare se gloriatur, quas ab Evangelicis Doctoribus contra eum proferri existimat. Ut accusationes has ab inuito crimine hic liberemus, instituti ratio non permittit, quæ Augustini tantum Vindicias postulat. Et quidem ad id mendacium, quod Lutherum committere circa comparationem Virginitatis cum statu conjugali refert Bellarminus, sequens Augustini testimonium ad prærogativam Virginitatis demonstrandam exhibet: *Cum perpetua Continentia professores se conjugatis comparantes secundum scripturas compererint, eos infra esse & opere & mercede & voto & premio, statim*

de S. Virginitate.

statim veniat in mentem, quod scriptum est: *Quanto major es, tanto humilia te in omnibus, & coram Deo invenies gratiam.* Ne & hic ingenuitas sincera possit desiderari, fatemur porro, Augustinum nimiam Virginitatis laude abreptum, quod fieri solet, plus eidem detulisse, quam par fuerit, cum id non absque statu conjugalis, qui tamen Deum agnoscit institutorem, contemtu factum sit. Et quia Augustinus expressè scribit, *secundum scripturas* infra esse conjugatos, operæ fecisset pretium, si indicasset, secundum quas hæc inferioritas conjugatorum manifesta esset. Si enim ad illud Apostoli oraculum respexit, quo ex respectu circumstantiæ temporis illius, ob tempestates persecutionum imminentes, statum solitarii præ conjugato, tanquam ad eas sustinendas magis aptum commendavit; in antecedente de *Cælibatu Sacerdotum* capite jam fuit ostensum, quàm impertinenter & inconsequenter illud ad præsentem Controversiam trahatur, utut & Augustinus & omnes cæteri Virginitatis Encomiastæ hyperbolici hoc solo non ritè intellecto, & plus ultra-quàm par erat, extenso nitantur. Equidem, quidquid in laudem Virginitatis, in excessu etiam, scripserit Augustinus, grati tamen agnoscimus, quæ idem alibi verè *secundum scripturas* statui conjugali adscripsit Elogia, quæ ex libro ejus de *Bono conjugali* proximè videbimus, ubi prius breviter fuerit discussum id, quod ex eo de Voto Mariæ Virginis beatissimæ genitricis adduxit Bellarminus. Dum enim Lutherus noster in *de Votis Monasticis* libro scripsit, *primitivam Novi Fœderis Ecclesiam in totum ignorasse votenda cujusque rei usum*, eum videlicet in modum, quo hodiè apud Papistas Vota solent fieri; opponit Bellarminus exemplum Virginis Mariæ, quam vovisse continentiam ex Augustino docet, scribente: *Quomodo, ait Maria, fiet istud, quoniam verum non cognosco? quod profectò non diceret, nisi Deo Virginem se ante vovisset.* Solenne hoc Votum fuisse, qualia hodiè solent fieri, vix ipse Bellarminus credit. Quale verò illud fuerit, juvat ex eodem Augustino audire, cujus sequentia, potissimum ex hoc libello desumpta, ut Annotator observat, verba Gratianus recitat: *Beata Maria proposuit se servaturam Virginitatis votum in corde, sed ipsum Virginitatis votum non expressit ore. Subjecit se divine dispositioni, dum proposuit se perseveraturam Virginem, nisi Deus aliter ei revelaret.* Committens ergo Virginitatem suam divine dispositioni, consensit in carnalem copulam, non illam adpetendo, sed Divine inspirationi in utroque obediendo. Postea verò cum Filium genuit, & quod corde conceperat, simul cum viro labiis expressit, & uterque in Virginitate permansit. Glossator Juris Canonici sequentia margini adjecit: *Sic ergo patet, quod Maria non voverat Continentiam, sed proposuerat vovere & Virginitatem conservare, nisi Deus aliter revelaret, vel lex prohiberet, vel parentes cogerent.* Quæ Glossatoris verba etsi nullo nitantur Veritatis in scripturâ revelatæ fundamento, satis tamen est, quod sententiam Bellarmini evertant, Mariam de facto Continentiam vovisse contendentis. Non multum dissimiliter sententiarum Magister Lombardus, ad eadem Augustini verba, quæ Gratianus ex Libello de sanctâ Virginitate collegit, respiciens scripsit: *Proposuerat Maria manere in Virginitate, nisi Deus aliter facere juberet, secundum quod videtur Angelo dixisse. Quomodo fiet istud, quoniam Virum non cognosco, id est, me non cogniturum proposui. Neque enim, quia Virum tunc non cognoscebat, necesse erat inquiri, quomodo posset habere filium, sed quia se nunquam proposuerat cognituram. Dicit enim Beda, quod in Virginitate disposuerat manere.* Beda autem, quia non pauca debet Augustino, hic quoque ejus mentem exprimere voluisse non est improbabile. Quantum verò inter dispositionem, propositum, voluntatem, & ipsum interfuit votum, nemo non agnoscit; quamvis neque ipsa dispositio, propositum, voluntas Continentiam vovendi ex verbis Mariæ Virginis, ulloque alio infallibili & fide digno constet documento, quidquid etiam superstitiosis Votificibus videatur.

Nunc ad alia transimus, & illud in specie, quod Bellarminus *Luthero* Vitam conjugatorum cælibatui non anteponenti quidem, attamen comparanti, hæresin Joviniani, contra quem *Hieronymus* scripsit, objiciens, ad Augustini testimonium provocavit, non solum Joviniani librum nominantis *vaniloquia*, sed & è contrario libros *Hieronymi* eidem oppositis vocantis *suavissimam præclarissimamque disputationem.* Verùm non silentio prætermittendum falsi crimen hic commisit Bellarminus, dum ipsa epistolarum Augustini à Bellarmino productarum inscriptio & argumen-

t. Cor. 7.

de S. Virginit. c. 4.

c. 27. qu. 2. Beata.

lib. IV. dist. 28. n. C.

Eoist. 28. & 29. ad Hierop.

tum, totaque tractatio ostendit, non ibi ab Augustino quæstionem de cœlibatu aut virginitate, sed de *animarum de natura & origine reatus sive peccati omnibus in universum hominibus post lapsum à nativitate adherentis*, item de *paritate sive imparitate virtutum & vitiorum*, de quorum utroque Hieronymus in suis contra Jovinianum libris egerat. Quoad illam verò de virginitatis prerogativa controversiam, quam Hieronymus idem in laudatis contra Jovinianum libris prolixissimè tractavit, non est, ut Bellarminus *Lutherum* rigorosius vel etiam iniquius judicasse contra Hieronymum causetur. Præter enim quàm, quod *Erasmus*, acerrimus quondam Lutheri oppugnator, non mitius censuit, utpote quem ob liberiores in aliis quoque capitibus pennam cæteris scriptoribus Papæis non adeò acceptum fuisse notius est, quàm ut prolixè debeat moneri; vehementissimus certè Philippicarum contra Augustanæ Confessionis symbolum author, *Alphonsus Virvesius*, in *Harmonia Andrea Fabricii* superius laudata, circa articulum de Cœlibatu & Matrimonio occupatus, *Hieronymi* faciens mentionem, vi veritatis manifestæ adactus negare non potuit, sed ingenuè fateri debuit, *cum matrimonio fuisse iniquiorem*. Quæ ex ore hostis infensissimi confessio loco Apologiæ pro Luthero esse potest & debet, excessiva & hyperbolica virginitatis elogia, quæ cum detractatione matrimonii à Deo in beatissimo ante lapsum statu instituti, & post lapsum quoque ab eodem non absque singulari favoris documento confirmati, sunt conjuncta, ipsumque tangunt authorem humani generis conservatorem benignissimum, in Hieronymo ex debito & merito castigante. Quin ipse *Hieronymus* non unam pro hisce libris, & quod *Virvesio* iudice iniquior matrimonio visus tum non paucis fuit, apologiam scribere fuit coactus, quamvis nunquam eò adactus, ut quæ ex fervore nimio in laudem virginitatis contra matrimonii Encomiasten, ab uno ad aliud extremum, ut non paucis Ecclesiæ Doctoribus in aliis etiam Doctrinæ capitibus accidisse, annales Ecclesiastici varia exemplorum congerie docent, dilapsus scripsit, non dico revocaverit, sed aliquo saltem temperamento emolli-verit, ut ætate senior factus, quæ aliàs in laudem vitæ Monasticæ scripsit, non potuerit non agnoscere, *se pro ætate antehac luisse, & calentibus adhuc Rhetorum studiis atque doctrinis quedam flore scholastico depinxisse*. Accedit non improbabilis conjectura quorundam, statuentium, idèò Augustinum de *bono conjugali* librum scripsisse, ut quæ *Hieronymus* in gratiam virginitatis detraxit matrimonio, eidem ex debito restitueretur; ita tamen, ut non facile potuerit observari, contra quem ista scriptio fuerit instituta. Videtur illud Augustinus ipse non obscure adeò insinuare, ubi in *Retractionibus* opusculi hujus facit mentionem, expressè memorans, jactatum fuisse tum

p. m. 578.

lib. II. c. 22.

cap. II.

Romæ, *Joviniano responderi non posse cum laude, sed cum vituperatione nuptiarum*; id quod de Hieronymi contra Jovinianum libris intelligi debere, nemo non videt. In illo certè libro Augustinus non pauca habet in matrimonii honorem egregia, inter quæ præprimis sequentia notatu digna videntur: *Quod Apostolus ait, que in nuptia est, cogitat ea, que sunt Domini, ut sit sancta & corpore & Spiritus non sic accipiendum est, ut putemus, non esse sanctam corpore Christianam conjugem castam, omnibus quippè dictum est fidelibus, nescitis, quoniam corpora vestra templum in vobis est Spiritus sancti, quem habetis à Deo? Sancta sunt etiam corpora conjugatorum, fidem sibi & Domino servantium; cui sanctitati cujuslibet eorum nec infidelem obsistere conjugem, sed potius sanctitatem uxoris prodesse infideli viro, aut sanctitatem viri prodesse infideli uxori, idem Apostolus testis est, dicens, sanctificatus est enim vir infidelis in uxore fideli, & sanctificata est mulier infidelis in Fratre fideli*. Et si autem Augustinus quoque in antecedentibus & sequentibus non semel virginitatem præferat matrimonio, illiusque quàm hujus cum *Hieronymo* majus, statuat meritum, præter tamen Apostoli mentem id fieri, supra jam est indicatum.

Ordo nunc requirit, ut vindiciæ scribantur illius articuli Confessionis Augustanæ, ex quo sub initium hujus controversiæ dictum fuit, *quod Monasteria tempore Augustini libera fuerint collegia, postea autem corrupta ubique disciplina addita sint vota, ut tanquam excogitato carcere disciplina restitueretur*. Duo his ex Augustino opponit Bellarminus, ne liber ille Symbolicus de seculo Augustini verum scripsisse videatur. Et primò quidem ex duplici testimonio Augustini demonstrare conatur, *jam eo vivente Monachos votis fuisse adstrictos*. Prius ita habet: *Nemo postquam in monasterio frater dicat, recedo de Monasterio; neque enim soli, qui sunt in monasterio, perventuri sunt ad regnum cælorum, & illi, qui ibi non sunt,*

in Psal. 75.

sunt, ad Deum non pertinent. Respondetur ei, sed illi non voverunt, tu vovisti. Post- in Pfal. 99.
 rius autem hunc in modum: Dum non perseveraverit (quis) implere, quod vovit, sit
 desertor tam sancti propositi, & reus voti non redditi. Ad utrumque locum respon-
 dit D. Dorſebus, qui totam hanc materiam enucleatissime tractavit. De priori hæc
 monuit: Habuerunt monastica exercitationes illæ suas promissiones & obligationes,
 suas periodos & terminos. Temerarii fuerunt, qui ex libidine egerunt, & existima-
 runt, licere sibi, quoties & quodocunque placuerit, à monasterio exire & vitæ genus
 quodocunque superioribus inconsultis eligere. Aliter disciplina jubebat, ordinata dimis-
 sio requireretur; quid enim, aliter si fuissent instituta congregationes illæ, fuissent, nisi
 aliqua hominum conciliabula suis obtemperantium libidinibus? Rectè ergo Augusti-
 num animadvertimus differentiam constituentem inter eum, qui extra Societatem
 Asceticam vivit, & eum, qui ei est intermixtus. Illum libertate absoluta gaudere per-
 mittimus, permittimus & hoc, ex lege vitæ asceticæ illis, qui ei fuerunt obstricti, hoc non
 licuisse. Probamus ergo, quod Augustinus illorum reprehendit conclusionem, qui licere
 sibi putarunt monasticam pro libitu congregationem dimittere, quia etiam extra mo-
 nasterium salus æterna sperari posset. Dicimus, quia voverunt, se ad placitum & exa-
 men superiorum in asceticis illis exercitamentis victuros, idè etiam teneri, legibus il-
 lis stare. De posteriori sequentia: Subscribimus & nos, eos, qui monasticis exercita-
 tionibus animum manciparunt, & sancti illius propositi legibus sese submisserunt, atque
 hoc sensu voverunt disciplina observantiam, & postea Societati piæ onerosi sunt, adver-
 santur progressui in charitatis & virtutis exercitamentis, reluctantur monitis salu-
 taribus, superiorum adspersantur imperia, invidia, emulatione, odiis, impuritatibus
 se coinquinant, esse desertores propositi sancti, & voti non redditi seu promissorum non
 prestitorum reos. Esse hanc sancti Patris mentem, ex contextu patet, quem pro-
 lixius exscribere neque libet, neque licet. Breviter & tribus quod ajunt verbis, agunt
 hæc augustissimi Doctoris testimonia non de ea votorum ratione, quæ hodie obti-
 net, ad quod in primis Confessores Augustani respexerunt, ex collatione antiqui tem-
 poris & moderni observantes, quantum hoc ab illo mutatum, & quàm alia hodie
 fit votorum ratio, quam antehac, ita ut in comparatione utrorumque vota tempo-
 re Augustini facta pro nullis haberi possint. Et, si de votis propriè dictis Augu-
 stinus omninò intelligi debet, in his certe testimoniis aliud nullum, quàm votum
 vel promissio obedientiæ, quamvis non cæcæ, continetur, cum tamen Bellarmi-
 nus plurimum in se suscepit demonstrationem, de quibus postmodum suo loco in
 specie.

Alterum, quod Bellarminus contra Augustinam Confessionem pro monachif-
 mi antiquitate ex Augustino profert, est, *Monasteria olim non fuisse scholas literarum*
sacrarum & aliarum disciplinarum; Augustinum enim cum aliis Monachorum institu-
ta describentem meminisse quidem Orationis, Iejuniorum, Psalmodia, Continentiæ, Obe-
dientiæ, Paupertatis, de scholis literarum & Dialecticæ aliarumque disciplinarum ne
verbum habere. Quali verò Exercitia hæc Orationis & Musica, ad quæ non nisi so-
 brios & jejunos accedere fas est, studium item continentiæ & debitæ superioribus
 obedientiæ, cum animo non paupere quidem, at paucis contento, tollant aut impe-
 dianc studia literarum, in primis sacrarum, ut iis non imbutos fuisse statuendum sit,
 quos ex monasteriis ad Clericatum sive majoris sive minoris gradus præviâ vocatio-
 ne adsumtos, proximè ab Augustino docebimur. Prætermisso enim nunc, quod
 ad demonstrandam consiliorum præcellentiam ex Augustino profert Bellarminus,
 utpotè cujus examen ad succedens caput pertinet, ubi de consiliis ex professo age-
 tur; neque attento, quod ex eodem de pollutione conjugali adducit, quia caput an-
 tecedens illud jam excussit, quia & neglecto, quod ex sermonibus de communi vitâ
 Clericorum memorat, Augustinum non Episcopum, sed Monachum esse voluisse, &
 idè nunquam ivisse ad loca, quæ Episcopo carebant, ne fortè Episcopus ibi esse cog-
 retur, cum his sermonibus tanquam non omni ex parte indubitatis sententia jam sit
 dicta, hocque Augustini exemplum de monachismi desiderio ad rem nihil faciat
 præsentem, quia non, quid Augustinus in juventute fecerit vel desideraverit,
 quæritur, sed quid tanquam Ecclesiæ Doctor publicè docuerit & scripserit; his, in-
 quam, nunc sepositis, duo adhuc supersunt loca, de quibus videndum, an ea
 fiant Augustinum veritatis evangelicæ testem, an verò opinionis Papisticæ
 suffraganeum? In priori ita legitur sanctus Pater Monachos sub Abbate Eu-
 doxiæ

de moribz
 Eccles.
 cap. 31.

Epist. 11. ad
Eudox.

doxio adscriptisse: *Vos fratres exhortamur in Domino, ut propositum vestrum custodiaris & usque in finem perseveretis, ac, si quam operam vestram mater Ecclesia desideraverit, nec elatione avida suscipiatis, nec blandiente desiderio respiciatis, sed miti corde obtemperetis Deo, cum mansuetudine portantes eum, qui vos regit, qui dirigit mites in iudicio, qui mansuetos docet vias suas; nec otium vestrum necessitatibus Ecclesia preponatur, cui parturienti si nulli boni ministrare vellet, quomodo nasceremini, non inveniretis.* Digna hæc verba fuerunt visa, quæ corpori Juris Canonici à Gratiano infererentur. Clara autem satis videntur, ex quibus possit demonstrari, tempore Augustini Monasteria fuisse scholas, id est, Ecclesiæ Seminaria, undè ad officia Ecclesiastica desumi poterint viri & literis probè exculti, & aliis exercitamentis ad altiora quævis & graviora præparati. Sed aliter visum Bellarmino & planè contrarium, ita super hæc Augustini verba scribenti: *Si Monachi illi præparabant se ad Ecclesiastica munera, quid opus fuit eos hortari, ne recusarent ea munera, si quando ad ea vocarentur? Deinde, cur Augustinus eos hortatur, ut propositum suum custodiant, & usque in finem perseverent, si non erant ibi perpetuò manjuri, sed solùm ad tempus, donec videlicet se Ministerio præparassent Ecclesiastico?* Atqui non parùm errat Bellarminus, ea iterum, quæ inter se contraria non sunt, opponendo. Quasi verò Augustini adhortatio ipsius instituti rationem tolleret. Dicat ergò Bellarminus contra semet ipsum, nullam quoque illius propositi fuisse rationem, quod ut custodiant & usque in finem perseverent, ipso agnoscente & fatente Bellarmino hortatus est Augustinus. Sed videamus, quale illud fuerit propositum, & vanitas illationis Bellarminianæ eò manifestior erit. Certè, si Augustini verba ritè ponderaverimus, aliud nullum erit, quàm id ipsum, quod Monachis revocat in memoriam, ut nimirum serio cogitent, ideò se monasticum ordinem semel suscepisse, ut si per varias animi corporisque exercitationes præparati, post aliquod temporis spatium digni iis, quorum interest, videantur, ut ad clericatum transeant; Deoque & Ecclesiæ in publico quodam officio inserviant, promptos ex debito se sistant, neque otium & desidiam labori antehabeant; neque tamen è contrario semetipsos contra debitum Ecclesiæ obstant, vel ante justum tempus se præ aliis dignos æstiment, sed ordinariam potius vocationem patienti humilitate expectent. Et ad hanc Augustini exhortationem non improbabiler anam præbuisse videtur ex una parte quorundam vana imaginatio, ex altera verò in aliquibus vitæ monasticæ nimius amor, cum fuga laboris in munere Ecclesiastico conjunctus, sub specie humilitatis tectus. Utrique vitio occurrentium statuit Augustinus, id quod ex verbis proximè sequentibus patet, quibus mentem suam satis aperte ostendit Doctor augustus: *Sicut inter ignem & aquam via est tenenda, ut nec exuratur homo, nec demergatur, sic inter apicem superbiæ & voraginem desiderii nostri temperare debemus, sicut scriptum est, Non declinantes, neque ad dextram, neque ad sinistram. Sunt enim, qui dum nimis timent, ne quasi in dextram rapti extollantur, in sinistram lapsi demerguntur, & sunt rursus, qui dum nimis se auferunt à sinistra, ne torpida vacationis molliæ sorbeantur, ex altera parte jactantia fastu corrupti atque consumi, in favillam fumumque vaneunt.* Idem observare licet ex lemmate his Augustini verbis in Jure Canonico citatis præscripto, compendium eorum ita exprimente: *Ecclesiastica officia nec avida elatione Monachi suscipiant, nec blandiente desiderio respiciant.* Ut adeò Bellarminiani cerebri commentum hic nullum planè locum possit habere, ut potè claris Augustini verbis expressè contrarium. Super jam adhuc est posterior ex ultimis, qui examen requiritur, locus, ubi Augustinus scribit sequentia: *Magister bonus mandata legis ab ista excellentiore perfectione distinxit, ibi enim dixit, si vis ad vitam ingredi, serva mandata, hic autem, si vis perfectus esse, vende omnia que habes &c.* Ne autem hic tangam, quod Bellarminus existimat, Augustinum apertissimè hisce verbis docere, vitam Monasticam vitam secularium esse perfectionem, quia, ut dixi, sequens tractatio hanc ex professo controversiam excutiet; illud saltem venit notandum, Bellarminum insigniter errare, dum lectori vult persuasum, Augustinum his verbis docuisse, quod Christus vitam monasticam quasi perfectionem approbaverit. In hujus controversiæ tractatione incidit mentio de ipsius Augustini Monachatu, cui peculiarem libellum ad Imperatorem Maximilianum, opposuisse Jacobum Wimphelingum, Sclerftadianum, SS. Theol. Licentiatum, A. 1503, ac argumentis non trivialibus probasse, Augustinum neque fratrem, neque Monachum in cullo indutum fuisse, testis est author, qui ante hoc decennium edidit iteratò Catalogum

c. 16. qu. 1.
Vos autem

Epist. 89.
ad Hilar.
quæst. 4.

Ut adeò Bellarminiani cerebri commentum hic nullum planè locum possit habere, ut potè claris Augustini verbis expressè contrarium. Super jam adhuc est posterior ex ultimis, qui examen requiritur, locus, ubi Augustinus scribit sequentia: *Magister bonus mandata legis ab ista excellentiore perfectione distinxit, ibi enim dixit, si vis ad vitam ingredi, serva mandata, hic autem, si vis perfectus esse, vende omnia que habes &c.* Ne autem hic tangam, quod Bellarminus existimat, Augustinum apertissimè hisce verbis docere, vitam Monasticam vitam secularium esse perfectionem, quia, ut dixi, sequens tractatio hanc ex professo controversiam excutiet; illud saltem venit notandum, Bellarminum insigniter errare, dum lectori vult persuasum, Augustinum his verbis docuisse, quod Christus vitam monasticam quasi perfectionem approbaverit. In hujus controversiæ tractatione incidit mentio de ipsius Augustini Monachatu, cui peculiarem libellum ad Imperatorem Maximilianum, opposuisse Jacobum Wimphelingum, Sclerftadianum, SS. Theol. Licentiatum, A. 1503, ac argumentis non trivialibus probasse, Augustinum neque fratrem, neque Monachum in cullo indutum fuisse, testis est author, qui ante hoc decennium edidit iteratò Catalogum

logum testium veritatis cum Auctario insigni, *Iohannes Conradus Dietericus*, Professor nonita pridem Giesensis, uti nomen ejus prodidit non semel nuperus Bibliothecæ curiosæ collector *Hallerwardus*. Et quia ratio potissima eorum, qui *Monachismum* Augustino adfingunt, versatur in autoritate sermonum quorundam ad *Frates in Eremito*, inter Augustini opera extantium, prolixam eorum censuram è *Pauli Langii*, Monachi, *Chronico Civitatis* adducit, lectu per omnia dignissimam. His juvat addere, quæ post alios plures hanc in rem scripsit *Petrus à S. Trudone*, Canonicus regularis, ante hoc viginti, & quod excedit, Annos *Lovanii* in publicam edens lucem *Augustini Testamentum* contra *Iohannem Rivium* in primis & *Christianum Lupum*, utrumque ordinis *Eremitarum*, qui se *filios Augustini primogenitos* esse gloriantur, quos verò scriptor hic in *examine* hujus Testamenti neque primo, sed & neque secundo aut tertio-genitos esse, probandum in se suscepit, cum *licentia & adprobatione ordinariorum*, caput quartum post decimum huic consecrans labori, quo ex claris & indubitatis demonstrètur testimoniis *fictitius Augustini Monachismus*, & quidem hoc ordine: *Augustinus* in libris retractationum sua secundum diversas vitæ conditiones scripta recensens nullam prorsus *Monachismi* facit mentionem, sed distribuit primò in ea, quæ scripsit nondum baptizatus, sed adhuc *Catechumenus*; secundò in ea, quæ scripsit baptizatus adhuc in Italia constitutus; tertio in ea, quæ scripsit in Africa; quartò in ea, quæ scripsit apud Hipponem regium Presbyter; denique in ea, quæ scripsit Episcopus. Similiter agens de vestibus suis *sermone secundo de disquisitione Clericorum suorum*, quem habuit existens Episcopus, suam distribuit vitam in Episcopatum seu Clericatum, Professionem secularem & in domo paterna mansionem. Ita *Possidonius* etiam secundum diversas vitæ conditiones agens de scriptis Augustini, non meminit *Monachismi*. Augustinus ipse in epistola post septuagesimam sexta ad *Aurelium* se contra Monachos distinguit & inter Clericos reponit. Imò, cum aliquando in exordiis suæ conversionis in Eremitum confugere decrevisset, à Deo se prohibitum fuisse testatur, *ultimo decimi Confessionum libri capite*. In regulâ quoque nulla fit mentio Eremiti aut Eremitarum &c. Idem sæpillimè se vocat Episcopum, Presbyterum, Diaconum, Clericum; nam scribens Episcopis eos vocat Coepiscopos & sacerdotes, scribens Presbyteris vocat conpresbyteros, scribens Diaconis vocat condiaconos, scribens Clericis vocat conclericos, scribens *Monachis* nunquam tamen eos vocat con-Monachos, sed aliis honorat titulis, cum tamen non erubisset sibi nomen Monachi tribuere, aut Monachis scribens con-Monachi, si fuisset *Monachus*, sed de eo potius in Domino fuisset gloriatus. Præter id nullus Patrum coævorum in scriptis suis Augustinum vocat *Monachum*, sed vel Papam, vel Episcopum, vel coepiscopum, vel simpliciter Augustinum. Ipse similiter etiam ante-quàm esset Presbyter vel Episcopus, non aliter se intulit, quàm Augustinum; loquens itidem de Monachis, de ipsorum Monachismo dicit, *vestrum propositum*, nunquam verò, *nostrum*, ostendens, aliud suæ vitæ propositum esse ac Professionem à Monachali distinctam. *Hæc scriptoris Sorianensis contra Monachismum Augustini sunt argumenta*, quibus hinc inde in opere laudato interserit responsa ad objectiones partis adversariæ, quæ Monachismo videntur favere, è quorum numero dum inter alia *Rivius* in primis probavit ad ultima matris *Monicæ* verba, quibus filium paulò ante finem legitur adlocuta decimo libri confessionum noni capite, *servum Dei* vocans, ostendit capite operis septimo, non exinde sequi, *eum fuisse Monachum, aut id solum Monachis tribui*, cum & seipsum jam Episcopum vocet *servum Dei*, quando tamen Monachus non fuerit, imò & *servum Christi* servorumque ejus, aut æquivalenter famulum, similiter *servos Dei* vocet *Ambrosium* & *simplicianum*, quia & omnes Sacerdotes & Altaris Ministros, quorum nullus tamen fuerit Monachus. Quod verò *Lupus* objicit, Augustinum in libro de opere Monachorum, loquendo de Monachis Africanis, frequenter eos vocare *filios*, respondet capite post decimum quinto *examinator Testamenti, si Monachi sint omnes*, quos Augustinus vocat filios, Clerici etiam erunt Monachi, & omnes ferè totius Africa seculares, non solum plebei & tanquam Episcopo subditi, ac consequenter filii spirituales, sed qualescunque cujusvis ferè conditionis; omnes enim quos Christo gignere aut in fide & moribus erudire cupiebat, aut quibus bene volebat, hoc suavissimo ac adfectuosissimo titulo decorat more consuetò quibusvis ferè superioribus. *Addit ibidem*, simile huic argumentum esse, quod desumitur ex nomine *Fratrums*; quia omnis ferè generis homines vocet *fratres* Augustinus, quod utrumque pluribus exemplis ex *inscriptionibus* epistolarum confirmat.

Tandem quamvis Augustinus ipse in *Enarratione* Psalmi post centesimum & trigesimum secundi vel tertii se *Monachum* vocat, testatur hic *Index Antimonasticus* capite post decimum septimo, Augustinum ibi non aliter se Monachum vocare, quam quo sensu omnes Catholicos vocet Monachos, eo scilicet, quod *Ecclesiæ servarent unitatem*, & non sequerentur partem donati, ad ipsum provocans textum, quem clarissimè hoc convincere scribit. Hæc pauca libasse sufficiat, & locum indicasse, undè plura licet accersere.

CAPUT SEPTIMUM & seqq.

De

Consiliis Evangelicæ Perfectionis.

UT de iis ordine & distinctè agat, ac quanam inter ea & præcepta sit differentia ostendat Bellarminus, quatuor modos expliat, evincere studens, Consilia ex parte materiae sive objecti, ex parte subjecti, ex parte forma, ex parte finis antehabenda esse præceptis. Et quò probabiliorem sistat hanc opinionem, ad omnes hos quatuor modos testimonia Augustini subnectit, sanctum hunc Patrem ad suas trahens partes. Equidem, id quod ad antecedentes quoque de cœlibatu Clericorum & statu Monachismi controversias ex debitâ ingenuitate sumus fassi, neque hic negare possumus, non videri solum, sed esse reverà Augustinum Consiliis, quæ Evangelica dicuntur, & quibus major, quàm præceptis adscribitur perfectio, iusto amplius addictiorem, ea hinc indè iis elogia attribuentem, quæ si testimoniis S. Scripturæ in suo sensu intellectis confirmare debuisset, aquam sibi harere non potuisset non observare. Hinc D. Chemnitius noster hujus quoque opinionis seminaria inter reliquas Patrum stipulas retulit, quamvis hæc cum limitatione, esse sententias de hoc argumento in Augustini etiam scriptis valdè dissimiles, id quod postmodum videbitur. Ea inter sicut in aliis pluribus Controversiis egregiam navavit operam, origines earum ex Antiquitate Ecclesiasticâ ostendendo; ita hic quoque multâ cum observatione exposuit occasionem huic opinioni datam, eamque duplicem, unam, quâ stoicorum sententiæ de viro in primis perfecto non diu post Apostolorum tempora ab illis in Ecclesiam sunt invecatæ, qui in scholis Philosophorum enutriti ad Christianismum conversi doctrinam Ecclesiæ ad Philosophorum placita accommodare conati fuerunt, eum videlicet in finem, ut hæc ratione ea, quæ in verbo Dei horridius dicta videbantur, mitigarentur, ac hujus mundi sapientibus Ecclesiæ doctrina gratior redderetur, minusque ab ea abhorrerent. Alteram, qua ferventibus Ecclesiæ Doctorum, origenis nominatim, & aliorum quorundam disputationibus cum juratissimis orthodoxæ veritatis hostibus, Celso, Proclo, Porphyrio, & inprimis Juliano, Apostata turpissimo, inter alia id præsertim ac omnibus modis oppugnante, quod Christus suis quondam discipulis in concione montana proposuit; Verba Christi, utpotè primo ad spectu difficilia, & tum temporis nondum satis intellecta, nulla ratione commodiori ab objectionibus adversariorum gravissimisque eorum accusationibus liberari posse existimarunt, qui pro Doctrinæ Christianæ sinceritate Apologias scripserunt, quàm si Christum ibi non præcepta, sed consilia tantum tradidisse dicerent, hocque responso, etsi non ex veris Evangelici Textus fundamentis desumpto, criminationes hostium retunderent, ac Ecclesiæ doctrinam tunc receptam ab omni accusatione purgarent, idque, quod variam injicere posset suspensionem, à se hac ratione amolirentur. Quamvis autem hoc ita fuerit, exque publicis Ecclesiæ Doctorum illo tempore viventium scriptis adhuc hodie per Dei gratiam superstitibus manifestum satis sit eis, quia ea diligentius evolvere non dedignantur, exque hoc fonte hyperbolica illa consiliorum evangelicorum elogia manasse sit indubium, quæ in Augustini etiam scriptis non semel leguntur; optimè tamen simul id quoque observavit & monuit Chemnitius, hanc de perfectione consiliorum sententiam non eò trahi debere, quali lex Dei perfecta posset obedientia non tantum impleri, verum etiam aliquid melius supererogari, cum Augustinus in libello de perfectione Iustitiæ & aliàs sæpe ex proposito istam ex scriptura refuter sententiam, ac contrariam de impossibilitate implementationis & imperfectione Iustitiæ insigniter pro illorum temporum ratione illustret, ut infra suo ostendetur loco. Debuit omninò hoc in antecessum præmitti, ne vel Augustinus ad partes etiam inivitus trahi videatur, vel plane deferatur & desertus negligatur. Agnoscamus, inquam, S. Patrem cum aliis sui seculi Doctoribus voce consilii in

Locor.
Theol.
Part. II.
p. m. 106.
seqq.

Math. V.

7